

Alkohol včera, dnes – a zítra?

Historie alkoholu začíná asi před sedmi tisíci lety, kdy Babyloňané objevili postup vaření piva. Od té doby alkohol provázel naše předky a nás také neopustil. Byl a je součástí společenských událostí, přípitků a rituálů. Uplatňoval se také díky svým léčebným účinkům. Podával se ke snížení horečky, léčil se jím zápal plic, tyfus, malárie. Lidé brzy zjistili, že přikládání vinných obkladů na postižená místa přináší úlevu a že pití v rozumných dávkách může tlumit bolest. Ve středověku alkoholické nápoje zachránily řadu lidí, kteří místo vody infikované tyfem pili víno a pivo a vyhnuli se tím epidemii. Pochopitelně od počátku byl alkohol využíván nejen ze společenských a léčebných důvodů, ale byl také zneužíván. Opilectví a alkoholismus nejsou rozhodně problémem jen dnešní doby.

Není pochyb o tom, že na vyvíjející se organismus působí alkohol výsostně negativně. Ke škodám dochází v oblasti tělesné, psychické a sociální. Působení alkoholu je vystavena každá buňka organismu. Podle údajů WHO je pití spojeno s více než 60 nemocemi. Navíc mladý jedinec při prvních

kontaktech s alkoholem neodhadne svou míru a alkohol u něj může navodit intoxikaci s rizikem ohrožení života. Kromě toho je popíjení u mládeže možným začátkem cesty k závislosti a může tak začít i užívání jiných drog. U dítěte neexistuje orgán a orgánový systém, na který by alkohol neměl negativní dopad. Přitom z dětí pod 15 let věku nikdy neochutnalo alkohol jen 30 % chlapců a 31 % dívek. Popíjení alkoholu je většinou také spojeno s kuřáctvím. Společnost se snaží bránit, bohužel jen se spornými výsledky. V převážné většině zemí je stanoven věk 18 let jako hranice pro nákup a pití alkoholických nápojů. Ještě striktnější věková opatření jsou například v USA, kde je dolní hranice 21 let a v Kanadě 19 let.

Ví se, že alkohol při dlouhodobém nadužívání potencuje vznik rakoviny, ovlivňuje negativně kardiovaskulární systém, gastrointestinální trakt včetně jater, snižuje fertilitu a má negativní vliv na vývoj plodu. Je jen slabou útěchou, že většinu veškeré produkce alkoholu vypije „pouze“ 20 % neabstinující populace.

Sed audiat et altera pars. Popisuje se, že uměřená konzumace alkoholu zdravými dospělými ve společenských mezích má na jejich celkový zdravotní stav (zejména kardiovaskulární systém) pozitivní účinky. Za nápoje s žádoucím působením se považují víno do 2 dcl a pivo 0,5 l/den.

Působení alkoholu na centrální nervový systém je přísně individuální a může i v malém množství vést k ovlivnění jindy běžných činností. Proto se jeví jako rizikové současné legislativní tlaky na toleranci alkoholu do 0,5 promile u cyklistů, vodáků a řidičů.

Alkohol byl, je a bude součástí našeho života. Pro děti a mládí a pro pijáky bez schopnosti zpětné vazby bude trvalým rizikem. Stále platí definice středověkého lékaře Theofrasta Bombasta von Hohenheim – Paracelsa (1493–1541): „Každá substance může být jed, záleží jen na jejím množství“. Pro děti a mládí tedy platí, že netoxické množství požitého alkoholu se rovná nule.

doc. MUDr. Michal Hladík, Ph.D.